

En „russ“, som holdt regnskap.

Meddelt af **P. N. Arentz**.

Der har virkelig eksistert en saadan russ engang, men det er nu 160 aar siden han levet. Det var nemlig i aaret 1764 — altsaa i den seneste del av Fredrik V's regjeringstid — at den unge **Peter Arentz**, som da drog fra Bergen til Kjøbenhavn for aa underkaste sig examen artium, innlot sig paa aa føre regnskap under sitt fravær fra hjemmet.

Til nærmere orientering forudskikkes følgende:

Peter Arentz var født i Askvoll i 1747 og levet sine barndomsdager der, inntil han i 1760 fulgte sin far til Bergen. Efter aa være flyttet til Bergen blev han ikke satt inn i latinskolen der, men fremdeles som tidligere undervist hjemme av sin halvbror, **Michael Stub Arentz**, ialfall til i 1762. Og han blev ikke dimittert fra latinskolen, men privat. Hverken han selv eller hans far eller søskende kunde i 1764, da han som russ reiste til Kjøbenhavn, endnu regnes som »bergensere«. De var alle innflyttere i Bergen. I 1764 deponerte **Peter Arentz** og blev senere teologisk kandidat, men døde i Bergen allerede 4. oktober 1771, altsaa bare 24 aar gammel.

Hans foreldre var prost i Søndfjord og sogneprest til Askvoll **Fredrik Arentz**¹⁾, som i 1760 blev sogneprest til Nykirken i Bergen og i 1762 biskop der, — og dennes annen hustru, **Drude Frimann**, som var datter av prost og sogneprest til Selje, **Claus Frimann**. — Biskop Arentz hadde flere barn, hvoriblandt den nevnte **Michael Stub Arentz** og **Susanne Arentz**, som blev gift med prest ved Bergens domkirke, **Johan Plathe Bruun**, samt **Fredrik Christian Holberg Arentz**, som senere blev rektor ved Bergen skole og titulær professor, men som ved den tid, som det her er tale om, var lektor i matematik ved det efter biskop **Erik Pontoppidans** forslag oprettede **Seminarium Fredericianum**²⁾ i Bergen. En søster av biskop

¹⁾ Om ham se bl. a. **Lassens** stamtavle over familien Arentz. **Lampe**: Bergens stifts biskoper m. v. **Bang**: Den norske kirkes historie, med der forekommende henvisninger.

Et malet portrett av ham tilhører hans sønns sønnesønns sønnesønn, **Erik Arentz**, generalkonsul i Melbourne.

²⁾ En institusjon som «fremstod nærmest i tilknytning til Franckes Pædagogium regium», se **Einar Sigmundi** i Bergens hist. forens. skrifter nr. 24, for 1918.

Arentz, Anna Schjelderup Arentz, blev annen gang gift med presten Herman Treschow¹⁾, som var sogneprest til Vaage, men — ved bytte med sogneprest Johan Storm (dikteren Edvard Storms far) — blev sogneprest til Karise i Sjælland og senere (1754) sogneprest til Søllerød. — Peter Arentz var altsaa fetter til sønnerne der i huset. Likesaa var han gjennom sin mor fetter til dikterne Claus Frimann og Peder Harboe Frimann; og han var omtrent jevnaldrende med den førstnevnte.

Det hele regnskap, titelsiden innbefattet, inntar ikke mer enn tre blader uttatte av en almindelig »stilebok« i kvartformat. Boken, som nu med sit øvrige innhold er overlatt Bergens museums bibliotek, var hovedsakelig brukt til avskrifter av sange og andre rimerier. Heriblant forekom ogsaa en avskrift av »Holbergs Hendelser i Plutonis Rige«. Det var jo noksaa naturligt at Arentz næret interesser for Holberg, den store mester, som var død ikke mer enn 10 aar før Arentz blev student. Holberg raked saa høit op, at han nødvendigvis maatte beskjeftige sin nærmeste eftertid. Og hertil kom for Peter Arentz's vedkommende, at han paa en maate stod i personlig slektsforbindelse med Holberg, idet hans halvsøskende jo hørte med til mestrens nærmeste slekt. — Ennvidere inneholdt boken en gjengivelse av Nils Heibergs »Bonden i Brudlaupsgarn« (Nr. 251 i O. Vig: Sange og Rim) — en vise, der som bekjent blev skrevet til prestedatteren Sofie Heibergs bryllup med sogneprest Andreas Pedersen Heiberg i Sogndal den 28. juli 1734, og som har været holdt for et av de tidligste literære produkter paa norsk bygdemaal. Efter hvad godseier G. F. Heiberg velvillig har meddelt mig, er denne gjengivelse av visen den beste han har lest, idet Søndhordlandsdialekten, som visen er skrevet i, her synes aa være temmelig uforfalsket, mens der i de fleste andre avskrifter er kommet inn meget Telemarks-dialekt.

Den omstendighet at Peter Arentz har optatt denne vise i sin lille samling, kan tyde paa, at han har næret nogen interesse for bygdemaalene. Han var i saa fall ikke alene om saadanne interesser innfor det kull av studenter, som han tilhørte, for blandt dem treffer man ogsaa Edvard Storm, som jo antas allerede dengang

¹⁾ Han var sønn av den generaltollforvalter Herman Treschow i Trondhjem — som mottok Griffenfeld i sit hus da denne i 1698 endelig blev løslatt fra fengslet paa Munkholmen, — og en bror av den Gerhard Treschow (student 1720), som i 1726 ergret Ludvig Holberg ved under merket Michel Hansen, Brendevinsbrænder og Øltapper i Kalunborg, aa utgi et versificert angrep paa hans Metamorphosis. Gerh. Treschow stod i navnet som utgiver av Danske Jubellærere, men den egentlige samler var biskop P. Hersleb. (Se Bricka).

aa ha skrevet nogen av sine »døleviser« i Vaagemaal. — Og det er lett aa se at Peter Arentz's far og søskende ialfall hang sterkt ved bygdefolket i sin egen hjembygd¹⁾. Hans far hadde levet sammen med denne befolkning i over 30 aar, og det var kun motstrebende at han omsider lot sig overtale til aa forlate disse sine kjære bygdefolk, hvis livsvilkaar han saa godt kjente og forstod²⁾. Og ikke før var Peter Arentz's eldste halvbror Hans Arentz færdig med sine studier, før han gikk tilbake til de hjemlige trakter og blev sorenskriver i Søndfjord, hvor han saa forblev hele sitt liv, likesom han herfra i sin tid utga sin Søndfjordsbeskrivelse (inntatt i Topografisk Journal). Det er ellers trolig at dersom Peter Arentz hadde fattet saadanne interesser, saa kunde det ialfall i nogen grad skyldes innflytelse fra Pontoppidan's skrifter og virksomhet. Pontoppidan hadde jo i 1749 utgitt sin Glosarium Norvegicum eller samling av rare norske ord, — dialektuttrykk, som han ennog tildels vilde ha innforlivet i det danske sprog for saaledes aa redde dette mot overømmelse av fremmedord.

Ganske saaledes gikk det som bekjent ikke; men man maa her uvilkaarlig tenke paa at det i virkeligheten var en til Danmark avgitt norsk kraft, som i Ludvig Holbergs skikkelse tilførte det danske aandsliv den fornyelse, som det i saa høi grad tiltrengte. Til gjengjeld var det en dansk mann som igjennem lange tider fikk den største innflytelse paa aandslivet her i landet. Denne mann var netop dr. Erik Pontoppidan, i flere aar Bergens kraftige og virksomme biskop. Gjennem sin stilling i og til geistligheten og gjennem den forklaring³⁾ til Luthers kate-

¹⁾ Vel et hundre aar tidligere levet netop i denne hjembygd en prest, Christen Jenssøn Askevold, som er merkelig derved, at han var en av de meget faa, som i hin tid syslet med morsmaalet og navnlig samlet norske dialektord og talemaater. Han utga i 1646 »Den norske Dictionarium eller Glosebog, — Alle dem udi Danmark og Norge, som haffve lyst at vide det Norske Lands Vjs oc Maal til en løstig tjds fordrift oc kundskab«. Der er dog intet som tyder paa, at erindringen om dette hadde holdt sig ned til Peter Arentz's tid. Christian Jenssøn druknet tillikemed sine baatsfolk St. Hansdag 1653 paa hjemreisen fra en annexreise (Lampe II, s. 106).

²⁾ Jfr. det av Lampe efter biskop Brun gjengitte trekk: Arentz kom en søndag til et av annexene. Et sildebjerg hadde trengt sig inn i en bukt. »Gud signe dig, far«, sa nogen av almuen, »kort preken idag, at vi kan stenge med noten, før denne velsignelse gaar fra landet. «Nei», sa presten, »flux ut med noten, kom saa i kirken, saa vil jeg preke om Ham som har nøkkelen til avgrunnene«. Og det skjedde saa.

³⁾ Om den motbør den i begynnelsen møtte, se bl. a. Aage Skavlan: Historiske billeder, hvorefter biskop Nannestad i Trondhjem ennog vilde ha boken brennt. — Ogsaa Fredrik Arentz utga samtidig med Pontoppidan en katekismus-forklaring, som av Bang betegnes som et for sin tid fortrinlig arbeide; men den maatte vike for Pontoppidans forklaring. Langt senere utga den danske biskop Peder Krog Meyer (Student fra Trondhjem) en lærebok,

kismus, som han 1737 hadde utgitt, og som hos oss i mer eller mindre uforandret form blev pløiet og terpet av hver generasjon helt ned til vaare dager, formaadde han kanskje mer enn nogen annen siden Olav den hellige aa sette sitt preg paa aandslivet her i landet. Dette var naturligvis navnlig tilfellet paa teologiens og religionens omraade. Men ogsaa paa andre felter inntok han, som vi allerede har sett, en ledende plass, ikke minst i studiet av Norges land og folk. Og den begeistring, hvormed han uttalte sig herom, kunde ikke undgaa aa fenge i de unge sinn, hvor en særskilt norsk nasjonalfølelse hadde begyndt aa gro frem. Et bevis for at heller ikke den familje, hvortil Peter Arentz hørte, stod utenfor denne bevegelse, tør man vel se i det lille skrift, som hans halvbror, den ovenfor nævnte sorenskriver Hans Arentz, nogen aar senere utga under titlen »Grundtegning av den fornuftige Norske Patriotisme«. Det var da ogsaa denne spirende nasjonalfølelse, som dannet grunnlaget for den sterke innbyrdes sammenslutning av de studerende nordmenn i Kjøbenhavn til et slags fremmedkoloni, og som netop i Peter Arentz' studietid vokset sig frem til saadan bevisthet og kraft, at den i april 1772 — altsaa nøiaktig et halvt aar efter hans død — kunde sette sin blomst i stiftelsen av **D e t n o r s k e s e l s k a p**.

Ved den tid, da Peter Arentz blev student, var der paa mange hold en levende interesse for landets historie og natur. Det trondhjemske videnskapsselskap var stiftet 4 aar tidligere, og menn som Gunneruds, Schøning og Hans Strøm stod i sin videnskaplige produksjons blomstring. Paa poesiens omraade var det derimot fattig. Holberg var død, og Johan Nordahl Brun, som blev student aaret før Peter Arentz, traadte først senere frem som forfatter. Det samme var tilfelle med Johan Herman Wessel, som var blitt student 3 aar før Arentz. Ved det tidspunkt, da denne blev student, hadde man altsaa ingen særpreget norsk dikter, og det var ikke rart bevent med de danske heller. Av disse fikk Johannes Ewald i 1764 sitt første dikt »Lykkens tempel« optatt i selskapet for de skjønne videnskapers skrifter. — Den pietistiske retnings store salmedikter Hans Adölf Brorson døde samme aar i en alder av 70 aar, og nogen aar senere utkom Guldbergs av Klopstocks paavirkning pregede salmebok, som viste at nu var den rasjonalistiske retning

---

som skulde avløse Pontoppidan. Og det var i anledning herav at profs. Lauritz Engelstoft, som i sin tid stod i brevveksling med vaar Arentz's brorsøn Hans Severin Arentz (d. 1853 som prost og sogneprest til Skogn), i et brev til denne av 13. jan. 1821 uttalte følgende: Er det sandt, at det theol. Facultet i Christiania har erklæret afg. Biskop Meyers Lærebog for en uchristelig Lærebog, og at Pontoppidans usle Lærebog nu bruges i Norges lærde Skoler.

kommet til makten. I de dager Peter Arentz tok sin eksamen, fikk hans byesbarn O l e B r o s e (først skipperborger, senere politimester og borgermester i Bergen) privilegium paa aa oprette et »adressekontor« for Bergen og Bergen stift, og la derved grunnlaget for den første avis i Bergen; Kristiania derimot hadde allerede aaret i forveien faatt sine »Norske Intelligenssedler«.

Regnskapet lyder i sin helhet saaledes:

Optegnelse

saavel over det, som Jeg tager op og annammer hos Frue Jørgensen, som ogsaa over mine Udgifter, baade til Commissioner, og for mig selv.

Den

tager sin Begyndelse fra d. 10de Julii Ao. 1764.

og

Ao. 176 .

gaar lige til d.

Til

Efterretlighed for Vedkommende
sammenskrevet
af
Peter Arentz.

	Faast hos Frue Jørgensen		Til Commis- sioner udlagt		Mine egne Udgifter			
	Rdt	Krt	Ɔ	β	Rdt	Ɔ	β	
Ao. 1764								
<i>Julii Maaned:</i>								
d. 21de: Til en Rude paa Skiibet					»	1	8	
Til Skiibs-Folkene						1	8	
d. 23de: Til en Vogn.....					»	1	8	
d. 24de: Til en Stok og et par Hansker					»	3	4	
d. 25de: Tillagt Skipperen i Fragt paa min Faders regning		2	»	»				
eod. die: udlagt for min Fader i Told.....		1	3	8				
eo. die: for at faae min Bagage i Land tillige med Told betalt					2	3	12	
d. 27de: Min Lyst-Reyse til Fredensborg.....					5	4	»	
Summa....		»	3	3	8	10	3	8
<i>Augusti Maaned:</i>								
d. 2den: Sillerød-Reysen					1	1	1	
d. 6te: faaet hos Frue Jørgensen & Comp. ...	50							
d. 7de: Betalt til Hr. Sahl for en Nankins Vest og 1 uges Spiise.....					3	3	»	
eodem die: Betalt 2 Ugers Logis.....					»	4	»	
d. 10de: et par hvide Silke-Strømper.....					3	4	»	
eod. die: 6 par The-Kopper og 1 The-potte.....					1	4	10	
d. 11te: Haand-Penger.....					3	»	»	
d. 14de: 1 Favn Brænde					7	»	»	
d. 18de: Haand-Penger.....					1	3	»	

	Faaet hos Frue Jørgensen		Til Commis- sioner udlygt		Mine egne Udgifter		
	Rdt	Sk	℥	β	Rdt	℥	β
d. 22de: en Hirtzfænger med Gehæng.....					3	1	12
d. 23de: Kiøbt Kratzen: Physica							
i raae Materie.....	»	3	—	8			
at indbinde.....	»	1	—	8			
.....					»	5	»
d. 25de: Haand-Penger.....					3	»	»
d. 28de: kiøbt Baum: Elem. Phil.:							
i raae Materie.....	»	3	—	»			
at indbinde.....	»	1	—	8			
.....					»	4	8
eod. die: kiøbt Pepliers Gram:							
i raae Materie.....	»	3	—	8			
at indbinde.....	»	1	—	»			
.....					»	4	8
eod. die: betalt 3 Ugers Spiise.....					3	»	»
Summa....	50	»	»	»	33	5	6
<i>Septbr. Maaned:</i>							
d. 1ste: kiøbt Menosa							
i raae Materie.....	1	—	—	»			
at indbinde.....	»	4	—	8			
.....					1	5	8
eod. die: kiøbt Montegieu							
i raae Materie.....	»	3	—	»			
at indbinde.....	»	1	—	8			
.....					»	4	8
ejud: faaet hos Frue Jørgens. & Comp.....	60						
d. 2den: Weisbachs Cuur.....					»	5	4
eod. die: Til Spiise og Haandpenger.....					2	»	»
d. 3die: leveret Frimand paa Br. Fridrichs Reg- ning, til at kiøbe et Stæl porcelain..	10	»	»				
die eod.: kiøbt:							
Dette er kiøbt paa Hr. Bruuns Regning:							
1 porcelains Kaffe-Kande.....	3	»	»				
1 Punce-Skaal.....	7	3	»				
8 ℥ Thee à 1 Rdt 8 β.....	8	4	»				
1 casse til at have Theen udi.....	»	1	8				
ejud: kiøbt til at forære Hr. Witrup:							
1 douzin Tallerk. à 2 ½ Støk 4—»—»							
1 Fad av same sort.....	1	—	4	»			
.....					5	4	»
d. 5te: kiøbt Hr. Bruuns Prædiken.....					»	1	8
die eod.: faaet hos Frue Jørgens. & Comp.....	40						
d. 7de: kiøbt von Aphelens Lexicon.....					5	»	»
ejud: en Top Sukker.....					1	»	9
d. 8de: kiøbt til Papa 12 Topper Sukker, vey. 63 ℥ à 21 β.....	13	4	11				

	Faaet hos Fru Jørgensen		Til Commis- sioner udlagt		Mine egne Udgifter			
	Rd	Rd	ƒ	β	Rd	ƒ	β	
smaa Omkostninger	.....	»	1	8				
Paa Hr. Adels Regning: udlagt for Tøger Krog til at købe Schallers Tydske Gram. og Heimanni conspect. Recp. liter	.....	1	2	»				
d. 10de: Til Spiise og Haand-Penger	.....				3	»	»	
d. 17de: betalt Ullensvang for en Maaned	.....				2	»	»	
d. 21de: kjøbt en Sax og en Kost	.....				»	4	»	
købt Buxtorphi Lexicon	.....				»	2	»	
Til Spiise og Haand-Penger	.....				2	»	»	
d. 24de: kjøbt et Gehæng	.....				1	»	»	
Genesis i octavo	.....				»	1	12	
Tabt i quadrille	.....				1	»	»	
d. 25de: Til Kunst-Kameret for Mig og Hopstok Summa...	.....	100	44	4	11	28	3	1
<i>Octbr. Maaned:</i>								
d. 1ste: Til Spiise og Haand-Penger	.....				2	»	»	
d. 3die: udlagt for Papa i Told og Fragt for Skrinet til Træschow	.....	»	3	12				
d. 5te: kjøbt en Snuus-Daase	.....				»	4	»	
d. 6te: Herrebows Astronomie indbunden	.....				»	3	12	
d. 8de: Til Spiise og Haand-Penger	.....				3	»	»	
d. 9de: kjøbt en Pult	.....				2	»	»	
d. 15de: Til Spiise og Haand-Penger	.....				2	»	»	
d. 20de: Til Spiise og Haand-Penger	.....				2	»	»	
d. 29de: Til Sukker	.....				»	5	7	
Summa...	.....	»	»	3	12	13	1	3
<i>Novembr. Maaned:</i>								
d. 5te: betalt Ullenswang for 1 Maaned	.....				2	»	»	
d. 7de: Til Spiise og Haand-Penger	.....				2	»	»	
d. 12te: Til Spiise og Haand-Penger	.....				2	»	»	
d. 14de: Leveret mit Testim. til Decano	.....				5	1	8	
d. 16de: Til Spiise og Haand-Penger	.....				2	»	»	
d. 24de: Til Spiise og Haand-Penger	.....				2	»	»	
Summa...	.....	»	»	»	»	15	1	8
<i>Decembr. Maaned:</i>								
d. 3die: Til Spiise og Haand-Penger	.....				2	»	»	
d. 4de: for at lade stikke et Zignete	.....				1	2	»	
d. 14de: Til Spiise og Haand-Penger	.....				2	»	»	
d. 18de: Udgifter til Acad. ved min Exam. art: inscriptionen	.....	1	1	8				
Præsten Hr. Olrog	.....	»	4	8				

	Paaet hos Frø Jørgensen			Til Commis- sioner udlagt			Mine egne Udgifter		
	Rd	Rd	β	Rd	β	Rd	β	β	
Bibliothecario	»	3	»						
Testimonii Indløsning	1	»	»						
Til Ullens: for oration	5	»	»						
Til Pedell. i smaae Sportler . .	»	4	12						
d. 19de: Til Spiise og Haand-Penger						9	1	12	
d. 22de: Tabt i Quadrille						2	»	»	
d. 23de: Til Spiise og Haand-Penger						1	»	»	
Summa	»	»	»	»	»	19	3	12	
Ao. 1765									
<i>Januarii Maaned:</i>									
d. 1ste: Nye-Aars-Gaver						1	4	»	
d. 4de: Traiteret bort i Juulen						7	»	4	
d. 8de: Til Spiise og Haand-Penger						3	»	»	
d. 19de: Til Sukker						1	2	8	
d. 28de: Til Spiise og Haand-Penger						3	»	»	
Summa	»	»	»	»	»	16	4	8	
<i>Februarii Maaned:</i>									

I all sin knaphet gir dette regnskap et godt innblikk i, hvorledes en norsk studiosus hadde det, naar han i hine dager drog til Kjøbenhavn og der slog sig ned for aa studere.

Det er saa naturligt, at den omkring 17 aar gamle Peter Arentz paa forhaand var meget optatt av sin forestaaende reise ut i verden. Vi ser at han allerede i god tid før avreisen setter istand den regnskapsbok han skal føre. Den sirlig optegnede, meget lovende titelside viser at boken allerede var ordnet for bruk senest den 10. Juli, men regnskapet viser at han ikke kom til Kjøbenhavn før omkring 23. juli. Det var dog ikke bare han selv, som var optatt med den forestaaende reise. Ogsaa den faderlige omhu var itide paa ferde og ordnet det for ham, saaledes at han skulde heve penger i Kjøbenhavn hos Frue Jørgensen & Comp. Den gamle biskop, som selv hadde søkt sin universitetsutdannelse i Kjøbenhavn i de urolige tider under den store nordiske krig, fant det vel ikke raadelig aa gi sin unge sønn rett mange kontante penger med. Hvor stor reisekassen var, opplyser ikke regnskapet likefrem, men det synes aa ha dreiet sig om 13—14 daler; ti da han hadde brukt saa meget, gikk han for første gang og hevet penger hos Frue Jørgensen. Videre var det naturligvis itide ordnet

med skibsløilighet for ham til Kjøbenhavn; muligvis reiste han sammen med andre »russ« fra Bergen.

Nu finner vi at den første post i regnskapet, pr. 21. Juli lyder saaledes: »Til en Rude paa Skibet«. Man kunde tro at russen hadde, slaatt sig vill med det samme, saa det var gaatt ut over vindusrutene ombord. Men naar man tenker paa de farkoster de reisende dengang var henvist til at benytte, synes det lite trolig at russen, hvor munter den enn kan ha vært, har hatt lyst eller anledning til aa slaa istykker vindusruter ombord. Ordet »Rude« maa derfor her være brukt i en annen mening. Det er da paafaldende at noget fraktheløp for passageren selv og hans eget gods ikke finnes i regnskapet, og det ligger derfor nær aa anta at en »Rude paa Skiibet« maa betegne den reiseplass som var tilmaalt den reisende og hans gods ombord. (Jfr. ogsaa K a l k a r om ordet rute). De seilende frakteaater, som de reisende fikk skibsløilighet med, bød neppe paa særskilte passagerrum. Ofte fik vel de reisende bare anvist plass for sig og sitt gods i rummet, hvor de saa selv maatte sørge for aa gjøre sig det saa komfortabelt som mulig, aldeles paa samme maate som vaare utvandrere inntil fornylig hadde det paa sin lange ferd over verdenshavet. Betalingen blev naturligvis derefter, og her i dette tilfelle utgjorde den som nævnt 1 m. 8 β eller den svimlende sum av kr. 0,80 for hele reisen fra Bergen til Kjøbenhavn.

Den unge Arentz opholdt sig nok ikke i sin »Rude« mer enn nødvendig; han har aapenbart foretrukket aa ty inn i mannskapsrummet og holde sig til »Skiibs-Folkene«. Det viser sig nemlig at han til disse har betalt hele fire ganger saa meget som for den mystiske »Rude«. Reisen kom ham saaledes alt i alt paa 1 daler 3 mark, ca. kr. 4,80.

Hvorledes reisen forløp, vet vi ikke. Antagelig har skibet fulgt den almindelige led sydover og kanskje anløpt et og annet sted under veis. Vi maa tænke os at den unge Arentz har holdt sig mest mulig paa dekk og har sett sig om der han for saa meget som mulig. — Her saa han kanskje mot Skudesnes, hvor hans fars trofaste venn og meningsfelle, sogneprest Truls Kristian K r o g bodde, — han som senere opkaldte en av sine sønner efter biskop Arentz med den følge at navnet Fredrik Arentz Krog har gaatt nedover i slekten helt til nutiden. — Og da skibet passerte utenfor Ryfylke-fjordene, mintes han kanskje at derinne i Jelse bodde hans farbror, sogneprest H a n s H a n s s ø n A r e n t z. Det var den samme som senere forfattet en beskrivelse over Stavanger amt. Muligens anløp skibet ogsaa Kristiansand, saa Peter Arentz kunde overbringe hans høiærværdighet biskopen dr. Ole Tidemand og hustru Charlotte Eleonora f. Callundan en hilsen fra deres datter Elisabeth, som for mindre

enn en maaned siden var blitt gift med Arentz's halvbror Michael Stub Arentz, nyutnævnt sogneprest til Haus ved Bergen. — Men mulig er det ogsaa at skibet har seilt utenskjærs uten aa anløpe nogen plass, helt til kursen blev satt østlig nord om Skagens rev. og videre mot svenskekysten og Øresund. Det var fredelig paa havet nu. For et aars tid siden var syvaarskrigen endt med Pariserfreden, og England, som under William Pitts ledelse hadde blandet sig inn i krigen, gikk ut av kampen med et yderligere befestet koloni-herredømme. Fra Sverige var intet aa frykte. Der var nu gaatt omtrent et halvhundre aar siden Karl XII's og Tordenskjolds dager, og tvillingrikerne levet i den beste fred og forstaaelse med Sverige, hvor kunst og videnskap blomstret og særlig Linné's navn lyste utover verden. Han stod i videnskabelig forbindelse ogsaa med flere nordmenn som Gunnar og Hans Strøm, og han samlet studenter om sit kateter ogsaa fra Norge. Blant dem finner vi nogen aar senere Martin Wahl, som blev student fra Bergen to aar efter Arentz. — Det er dog ikke rimelig at vaar unge venn ved denne leilighet har tenkt større paa saadant noget. Han har vel vært sterkest optatt av aa faa et glimt av Danmark. — Saa letter da pludselig morgentaaken, og det skjønne Kronborg slott med sine grønne voller ligger foran ham. Dette var den unge vestlendings første møte med Danmark, saa forskjellig fra hans eget land og især fra naturen der vest paa hans hjemsted. Og stadig traatte denne motsetning frem under seiladsen videre ned gjennom sundet med de yndige, bløte strandlinjer og det lavbygte land, som bak disse svakt hevet sig op og strakte sig bølgende bortover. Her var ikke tilværelsen omrammet av høie fjell, som kunde lune og trygge, blikket fanget ikke faste sikre holdepunkter; og den unge nordmann har vel følt det som om han var kommet ut paa noget grensesløst, uten faste konturer, noget utglidende, som kanhende uvilkaarlig brakte ham til aa ta et fast grep i rekken paa skibet der han stod.

Endelig nærmet sig den time, da skibet seilte inn til Kjøbenhavn. Sikkert har vaar unge venn staatt paa dekket og speidet spent mot byen og dens taarne, og sikkert har han følt sig noksaa beklemt da han endelig forlot sin lille »Rude« og satte foten paa land i den store og ukjente stad.

Vistnok kjente han jo byen godt av omtale. For ikke mer enn et aars tid siden blev her paa den 9. søndag efter trefoldighet hans far høitidelig innviet til biskop over Bergen stift. Her hadde før ham hans fire eldre brødre, — sorenskriveren i Søndfjord, lektoren i Bergen og to prester — faatt sin akademiske utdannelse, og her hadde før dem igjen igjennem mer enn et aarhundrede hans forfedre helt fra stamfaren Peder Henriksson Arentz

alle ligget aa studert. Men de hadde alle efter endt utdannelse vendt hjem igjen til Norge, til Vestlandets fjorde og kyster. Og som den unge russ nu steg iland i den ukjente stad, saa var der vistnok ikke hosatt en eneste av hans slekt, som han kunde ty hen til. Rimeligvis har han med en viss trygghetsfølelse tenkt paa at den som nu styrte universitetet, just var den gamle Bergens-bisp, prokansleren Erik Pontoppidan, som tidligere paa sine visitatsreiser hadde besøkt hans barndomshjem derute paa det kjære Askvoll, og som var saa høiaktet av dem alle der hjemme. Men om der saaledes blev noget trygt og hjemlig ved universitetet, en Alma Mater for ham, saa følte han utvivlsomt at han, en ekte Søndfjordsgutt, som han var, i alle deler ellers var en fremmed blant de livlige hovedstadsfolk med det ukjente, letflytende talesprog.

Desto nærmere har han saa sluttet sig til de landsmenn han traff. Hans regnskap viser da ogsaa at han fikk losji hos en Ullensvang og tog sine maaltider hos en Sahl, efter navnene aa dømme begge vestlendinger. Denne Ullensvang er maaskje identisk med den Ivar Ullensvang, hvorom det hos Nyerup og Kraft heter at han var føtt 1737 paa gaarden Ullensvang i Bergen stift og deponerte fra Bergen 1755. Da den brave biskop betrodde ham sin yngste sønn, var det ikke godt for ham aa forutse, at denne mann senere som redaktør av de paa brødrene Berlings forlag utkommende Kjøbenhavnske Ny Tidender om lærde Sager skulde stelle sig slik at han kom paa kant med selve det teologiske fakultet og maatte tilbakekalle sine uttalelser og derefter fratre redaksjonen.

Ennu før Peter Arentz hadde faatt sin bagasje fortollet og brakt hjem til sin hybel, ser vi ham gaa ut i byen. Og hvad var saa det første han kjøpte? Jo, selvfølgelig — en stokk. Hvad var vel en russ uten stokk! Russestokken er det mest uundværlige av alle russens emblemer, enten saa stokken efter motens luner er en mannshøi stav eller en liten tynn spanskrørpinne, pyntet med knall-røde sløifer.

Det var forresten ikke bare med russestokken han ved denne leilighet utstyrte sig. Han kjøpte sig ogsaa et par hansker. Og saaledes rustet begav han sig paa en »Lyst-Reyse til Fredensborg«, bak hvilken betegnelse der muligens skjuler sig hvad vi vil kalde et lystig russelag. Lyst-Reysen kom paa 5 daler 4 mark eller næsten 4 ganger saa meget som hele reisen fra Bergen til Kjøbenhavn.

For losji hos Ullensvang betalte Arentz 2 daler pr. maaned. Imidlertid kan det ikke av regnskapet sees at Ullensvang har faatt mer enn en brøkdal av de losjipenger han skulde ha; men vi vil

for begges skyld gaa ut fra at dette stikker i en smule ufullstendighet i russe-regnskapet, og ikke betyder at den unge studiosus har »glemt« aa betale sit losji, slik som unge studenter undertiden skal ha gjort. I saa fall vilde vel forholdet mellem ham og Ullensvang ha faatt en bratt ende; men det er aapenbart at det har staatt ved makt den hele tid. Det kan forresten godt være at Ullensvang har faatt sit av de haandpenger som Arentz stadig bevilget sig. Han hadde en metode med aa opføre »Spiise og Haandpenger« underrett, saa selv det faderlige øie vistnok ikke hadde lett for aa se hvor meget de egentlige haandpenger utgjorde. Under Betegnelsen Spiise og Haandpenger er tilsammen opført mer enn 45 daler eller 7—9 daler pr. maaned. Lægges hertil innkjøp av sukker til eget bruk for tilsammen 3—2—8 og 1 favn »brænde«, som han betalte med 7 daler (= kr. 22,40), saa viser det sig at kost og losji med varmt rum har kostet ham omkring 13 daler, svarende til ca. kr. 42,00 pr. maaned.

Kort efter ankomsten til Kjøbenhavn ser vi at Peter Arentz reiser en tur til Søllerød; det var selvfølgelig for aa besøke onkelen *s o g n e p r e s t T r e s c h o w* (eller Træschow — som han kaldes i regnskapet). Der var tre sønner der i huset — altsaa fettere av Peter Arentz —, men det er vel tvilsomt om han der traff nogen av dem. Den ene av dem *H e r m a n T r e s c h o w*, som blev teologisk professor og derefter sogneprest, og som blev bekjent for sin store malerisamling, tok attestats netop samme aar som Peter Arentz blev student. Og samme aar tok en annen av dem, senere høiesterettsassessor og amtmann *M i c h a e l T r e s c h o w*, sin latinsk juridiske eksamen og begynte dermed den glimrende bane, som i 1812 skaffet ham hans adelsbrev. Fra ham nedstammer saa den linje, som atter søkte tilknytning til Norge. — Naar undtas denne ene reise til Søllerød, synes Arentz den hele tid aa ha holdt sig i ro i Kjøbenhavn paa sin hybel hos Ullensvang.

Regnskapet gir en anelse om hvorledes Peter Arentz levet sit hybel-liv. Han har aapenbart ikke sittet der og sturet i uavbrutt ensomhet, for allerede den $10/8$ kjøper han 6 — seks — te-kopper. Men nogen vill turing har der da sikkert ikke vært, og man tør vist trykt gaa ut fra at posten »haandpenger« ikke dekker over vollsomme utskeielser. Der stak jo en vordende teolog i vaar Arentz; og vi ser ham $5/8$ kjøpe hr. Bruuns prediken, — hvad der jo tyder paa mer alvorlige interesser. Det er derfor trolig at det mest var tekopperne som fikk gjøre tjeneste. Derimot slog han ikke vrak paa et slag kort, skjønt han just ikke var heldig i kortspill. Vi finner at han den 24. september har tapt en daler i quadrille, hvad han omhyggelig utgiftsfører. Derimot vil man forgjeves søke i regnskapet efter nogen inntektspost for vunnet i quadrille, hvad

enten nu dette kom av at han aldrig vant, eller derav at han fant det maatte være en helt annen sak med gevinsten enn med tapet. — Hvem der hørte med til hans kameratskrets, kan man ikke se, men man tar neppe feil om man forutsetter at det ialfall fornemmelig var landsmenn og da særlig andre studerende fra Vestlandet. Regnskapet nevner enkelte navn hvis bærere antagelig hørte til kretsen. Vi møter saaledes en *H o p s t o c k*, hvem Arentz sees aa ha tatt med paa »Kunst-kammeret«, en *F r i m a n d* (vel egl. Frimann) og en *T ø g e r K r o g*. — Av aarets russ har vi før nævnt *E d v a r d S t o r m*. Videre kan nævnes *S ø r e n M o n r a d* (»Søren latiner«), student fra Kristiania, og trønderen *C a s p a r A b r a h a m B ø r c h*, som senere blev professor i historie ved Sorø akademi. Omtrent samtidig var vistnok ogsaa den *R e i e r G j e l l e b ø l* (senere prest), som nu av den østlandske maalreisning regnes som en av dens forløpere, idet han 1771 utga »Samtale mellem Einar Jermonson og Reiar Randulvsøn paa Opland i Aggershuus stift i Norge« paa sitt eget østlandsmaal. (Se Koth: Østlandsk reisning). Av eldre norske studenter, som da laa i Kjøbenhavn, blev *W e s s e l* den mest bekjente. *N o r d a h l B r u n* var vistnok reist hjem til Trøndelag, og *C l a u s F a s t i n g*, som var et aar eldre enn Arentz, opholdt sig i Bergen. Av de følgende aars studenter har vi allerede nevnt bergenseren *M a r t i n W a h l*, student 1766, hvem Arentz saaledes antagelig har truffet paa i sin studietid. Derimot var Arentz død, da *K r i s t i a n C o l b j ø r n s e n*, som bare var 2 aar yngre enn ham, blev student i 1773.

Til bruk paa sin hybel kan man ikke se at Arentz har anskaffet sig annet enn det omtalte te-stell, en kost (c: børste) og en saks samt den $\frac{3}{10}$ — en pult — som en manifestasjon av studium og flid. Ja, nu skulde der bli alvor i leken! Men før vi følger ham paa videnskapens bane, vil vi se litt paa de kommisjoner, han hadde aa utføre i Kjøbenhavn.

Det var selvsagt, at naar et ungt og letvint medlem av familien saaledes reiste inn til hovedstaden, fikk han diverse kommisjoner aa utføre. Og vi har sett at Arentz paa forhaand hadde innrettet sin egen rubrikk for disse i sin regnskapsbok. Allerede ved ankomsten hadde han aa betale frakt og toll for noget som »Papa« hadde sendt med skibet; men hvad dette var, vet vi ikke. Senere derimot ser vi at biskopen sendte et skrin til sin gamle svoger *T r e s c h o w*. Den $\frac{3}{9}$ kjøpte Peter Arentz endel te for hr. *B r u u n* (antagelig hans svoger presten *J o h a n P l a t h e B r u u n*) og betalte den med 1—8 pr. pund; og den $\frac{8}{9}$ kjøpte han til »Papa« en hel del sukker, nemlig hele 12 topper eller 63 pund à 21 β, og hadde for dette et utlegg av 14—3. Det ser altsaa ut til at

man paa den tid ikke var vel forsynt med kolonialvarer i Bergen, saa forbrukerne saa sig tjent med, naar leilighet bødes, aa ta hjem saadanne varer fra Kjøbenhavn. Men det maa erindres at Bergen ved de tider var en by nærmest i tilbakegang med neppe mer enn omkring 15 000 innbyggere. For sin halvbror *F r e d r i k A r e n t z*, lektoren, innkjøpte vaar Arentz et porcellæns-stell til 10 daler; det var vel til utstyr av huset i anledning av at lektoren samme aar holdt bryllup med *C h r i s t i a n e M e l d a l*. Og det var maaskje i samme anledning at Peter Arentz til samme tid for hr. Bruuns regning kjøpte en porcellæns kaffekanne til 3 daler og en »Punce-Skaal« til 7 dal. 3 mk. — Vi møter her en visse interesse for porcellæn, men har ingen nærmere opplysning om det porcellæn som blev innkjøpt. — Det var ikke bare som kommisjonær at Peter Arentz kjøpte present-gjenstander i Kjøbenhavn; han kjøpte saaledes engang for egen regning et dusin tallerkener og et fat av samme sort, som han skulde forære hr. Witrup (antagelig hans fars personelkapellan ved Nykirken *L a u r i t z W i t t r u p*, g. m. *C a t h r i n e F r e d e r i k k e S e m*, en søsterdatter av biskoppens første hustru.).

— — Hvordan nu russelivet kan ha artet sig for vaar Arentz, saa var det dog egentlig for aa studere og ta eksamen at han var kommet til universitetsstaden. Endel bøker hadde han naturligvis med sig hjemmefra, men den 23. august begynte han aa supplere disse ved innkjøp av forskjellige verker. Tildels kjøpte han dem »i raae Materie« og lot dem innbinde, hvad gjennemgaaende kostet 1 mk. 8 β (=kr. 0,80). Kun paa et enkelt verk spenderte han en innbinding til 4 mk. 8 β (= kr. 2,40). Det tør vel være betegnende for retningen av hans interesser, at han til privatpræceptor valgte astronomen professor *C h r. H a r r e b o w* (1718—1776), og at han den 23. august anskaffet sig hvad han kalder »Kratzen: Physica«. Hermed siktet han ganske vist til en bok av *C h r i s t i a n G o t t l i e b K r a t z e n s t e i n* (1723—95), som efterhvert var professor i Halle, St. Petersburg og Kjøbenhavn, og hvis yndlingsfag var elektricitetslæren. Kratzenstein har bl. a. utgitt: *Systema Physicæ experimentalis quod in usum auditorum suorum concinnavit. Hafniæ 1758, ibid. 1761. Editio altera et emendata ibid. 1764*; og det var antagelig denne Bok som Arentz nu anskaffet sig. Som lærebok i astronomi kjøpte han den 6. oktober en bok av »Horrebow«, hvormed han vel mener *Clavis astronomiæ* eller *Basis astronomiæ* av professor *P e d e r H a r r e b o w* (1679—1764). Realfagene hadde i de dager en meget liten plass i den ordinære undervisning, og spesielt hørte ikke fysik med til fagkredsen ved examen artium. Naar allikevel den nævnte lærebok i fysik var den første bok Arentz anskaffet sig efter ankomsten til Kjøbenhavn,

saa kommer man uvilkaarlig til aa tenke paa den iver hvormed de »pietistiske« kretse, hvortil saavel hans far som Pontoppidan hørte, arbeidet for aa faa realfagene inn i undervisningen, og særlig paa Pontoppidan, der som prokantsler hadde foreslaatt naturkunnskap som nyt fag for teologerne og ialfall vilde at de som befattet sig dermed, skulde paaskjønnnes i sin befordring¹). Til den samme gruppe av bøker maa antagelig ogsaa regnes Weisbachs Cuur, hvormed der vistnok siktes til »Die wahrhaffte und gründliche Cur«, av en medicus Christian Weisback (1684—1715).

Av de øvrige bøker Arentz anskaffet sig, kan merkes »Baum: Elem. Phil.«. Hermed antas han aa sikte til en bok av Alex. Gottlieb Baumgarten (1714—1762), som i 1740 var blit professor i Frankfurt a. O. Videre anskaffet han sig Pepliers grammatik, Genesis i oktav og Johannes Buxtorphs hebraiske leksikon (1607) m. v. Ennvidere kjøpte han »Heumanni conspect« (?). Det er mulig han hermed siktet til en bok av den tyske professor Johan Heumann v. Teutschenbrunn som 1744 var blitt ordentlig professor i rettsvidenskap i Altdorff, † 1760.

Skjønt heller ikke de levende sprog hørte med til fagkretsen ved eksamen, sees den unge Arentz aa ha tatt sikte paa aa dyktiggjøre sig i tysk og fransk. Han kjøpte professor Hans v. Aphelens franske leksikon og Johannes Schaller: »En dansk velgrundet og tydelig grammaticalisk Indledning til det høy-tyske Sprog cum præfatione Sever. Lintrupii, hvorudi ved fyndige Regler paa Dansk og tydelige Exempler paa Tydsk og Dansk dette skionne, nyttige, og nu i disse Tider meget nødvendige Sprog saa fremstilles og forklares, at hver flittig Elskere uden nogen mundtlig Sprog-mester kand lære baade at forstaae, tale og skrive det. Kjøbenh. 1716«. Hvorvidt den flittige Elskere fant boken saa utmerket som den selv roste sig av aa være, skal være usagt; men en viss rolle maa den ha spilt for tyskundervisningen i hine tider, for den blev optrykt gjentagende ganger, nemlig i 1742, 1751, 1760 og 1768.

Den 1. september sees Arentz aa ha anskaffet sig to bøker, som neppe har været i bruk som lærebøker. Han opfører dem i regnskabet som »Menosa« og »Montegieu«. Menosa betegner en i 1942 utkommet roman »Menotza«, som er helt ukjent for den dannede almenhet i nutiden, men som i sin tid gjorde stor lykke og utkom i flere oplag. Og det er betegnende, at det var denne bok Arentz spenderte en kostbarere innbinding paa. Boken handler om en asiatisk prins, som drog verden om og søkte kristne, og som

¹) Se J. Paludan: Det høiere skolevæsen, s. 38 og 55 og Aage Skavlan: Historiske billeder s. 143.

tilslutt endte i Kjøbenhavn. Forfatteren var ingen annen enn den allerede saa ofte nevnte Erik Pontoppidan, og vi har altsaa her et nytt bevis for den store innflytelse, som denne mann maa ha hatt paa vaar Arentz og vel ogsaa paa mengden av hans samtidige, ialfall blandt teologerne. — Med uttrykket »Montegieu« menes antagelig Montesquieu *Esprit des lois*, 1748. Kjøpet viser at Peter Arentz var blandt dem som ønsket aa gjøre sig bekjent med de franske tenkeres mening om samfunndsforholdene. Rimeligvis har han her bare fulgt den retning tidens interesser i almindelig begynte aa ta. Det vil sees at han er blitt staaende ved Montesquieus samfunndsstudie og ikke har foretrukket aa kjøpe et senere fransk verk f. ex. Rousseaus »*Contrat social*« eller »*Emile*«, som jo begge var utkommet i 1762. Nu, man befant sig jo ved dette tidspunkt ennu nøiaktig et fjernedels aarhundrede forut for utbruddet av den franske revolusjon; de senere saa berømte Mirabeau, Robespierre og Danton var ikke kommet ut over barnealderen og den store Napoleon hadde ikke engang sett dagens lys.

Utover høsten maatte vel Peter Arentz flittig bruke sin nye lesepult, for eksamen stundet til. Den 14. november leverte han sitt testimonium til decanus, hvad der kostet ham 5—1—8. Om selve eksamen gir regnskabet — som rimelig kan være — ingen opplysning; dog ser man at kandidaten har hat sin oratio aa avlevere. Den var ikke hans eget verk, men utarbeidet av »Ullens«, hvormed han vel mener den tidligere nevnte Ullensvang, som herfor fikk sine 5 daler. Der var forresten ogsaa flere andre, til hvem kandidaten ved denne leilighet hadde aa betale forskjellige beløp, men ingen fikk tilnærmedesvis saa meget som Ullensvang. For inscriptionen betaltes 1—1—8, til bibliotecario 3 mk. og til presten, som altsaa i den tid medvirket ved eksamen, 4 mk. 8 β. Presten navngis som hr. Olrog; det er antagelig den Jens Olrog, født 1697, som 1733 blev kapellan til Trinitatis kirke i Kjøbenhavn og døde 1766; han var i sin tid dekanus paa Communitetet, blev magister og holdt teologiske og filosofiske forelesninger. Videre skulde ogsaa pedellen ha sitt; han fikk nu bare »smaa Sportler«, men tilsammen blev det allikevel 4 mk. 12 β, altsaa 4 β mer enn presten fikk. Endelig betaltes for Testimonii Indløsning 1 daler. Ialt betalte Peter Arentz i anledning av eksamen, naar det nevnte innleveringsgebyr medregnes, 14—3—4 (= kr. 46,54). — Det var den 18. desember 1764 at han ifølge sin regnskapsbok betalte disse omkostninger og innløste sit eksamenstestimonium. Og dermed hadde da vaar unge venn svunget sig op fra russ til student.

I den tid som gikk forut, hadde Peter Arentz, trods pulten og de mange lærde bøker, dog ikke i den grad hengitt sig til studerin-

gene at han helt glemte aa sørge for sit ytre. Han hadde jo ogsaa aa ta visse hensyn til den stilling, som han efter samtidens mening ganske vist inntok som sønn av en forholdsvis velstillet biskop, mellem alle de prestesønner som det myldret av ved universitetet. Og det var jo ogsaa rimelig at han vilde optrede i standsmæssig antrekk ved den eksamen som forestod. Vi har sett ham allerede straks efter ankomsten anskaffe stokk og hansker, og det varte ikke lenge før han ogsaa skaffet sig en Nankins vest; den kjøpte han av hr. Sahl, som altsaa har drevet forretning med annet enn aa holde spisekvarter for studerende. Nogen dager senere fiffet han sig med et par »hviide Silke-Strømper« til 3—4—, = kr. 11,13. En smuk vest og fine hvite strømper, hvilken rolle spillet det ikke i den tids paakledning. I »Kjærlighed uden Strømper«, som jo netop dreier sig om de fatale hvite strømper, viser Mads, idet han skal ta sit liv, en særlig omhu for sin fortrolige Jespers kostbare vest og uttaler:

»— — Dog førend jeg mig stikker,
Ifald du haver kiær din Kalemankes Vest,
Saa staae mig ei saa nær, den ellers faaer sin Rest«.

Tøiet i en Nankings vest er fremstillet av et slags bomull og har en egen brun farve, mens en Kalemankes vest er av et ullent silkeaktig stoff. — Videre anskaffet Arentz en hirtsfånger med gehæng og senere atter et gehæng, som vel var beregnet for kaarde. Men endnu er den unge gentleman ikke komplet utstyrt; selvfølgelig maa han ha en »Snuus-Daase« og helst bør han tillike bære et stukket »Zignete«. Ogsaa disse ting blir da, som vi ser, ganske riktig anskaffet.

Saaledes utstyrt og med sit testimonium som student i lommen gaar han saa julen imøte. Da inntraff den 20. desember prokansler Erik Pontoppidans pludselige død; og det er rimelig det i øieblikket har gjort et vist inntrykk paa den unge Arentz, men saa særlig dypt har det vel ikke gaatt, og den 22. desember sees han atter aa forlyste sig med et slag kort. Det er ogsaa nu »Quadrille« som spilles, men lykken er ikke bedre denne gang, han taper sin daler, den han utgiftsfører i sitt regnskap likesaa omhyggelig som sit tidligere tap i kortspil.

Peter Arentz var ikke av de lykkelige studenter som hadde slike bekjente utenfor byen at de inviterte ham ut i julehelgen. Ikke engang hans gamle onkel sogneprest Treschow i Søllerød forbarmet sig over ham. Saa maatte han da selv sørge for aa gjøre sin hybeltilværelse saa hyggelig og munter som han kunde. Og vi kan forstaa at han har festet ganske bra med sine venner, for

vi ser at han har »traiteret bort i Juulen« for 7 dal. 4 mk. eller næsten like meget som han brukte til fortæring i en hel maaned. Julegaver nevnes ikke, derimot forærte han bort »Nye-Aars-Gaver« for 1 dal. 4 mk.

Med januar maaned er det pludselig slutt med regnskapet, ialfald i denne regnskapsbok, hvad nu enn grunnen hertil kan ha vært. Men det regnskap som er i behold, nedtegnet paa de 6 skriveboksider, har dog gitt os anledning til aa følge vaar unge venn hele hans russetid igjennem og ennu et lite stykke inn i studentertiden.
